

Гарбар А. І.

старший викладач кафедри сучасних мов, Навчально-науковий гуманітарний
інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала
Макарова (Україна, Миколаїв), gar-bar@i.ua

Петрович Л. І.

старший викладач кафедри сучасних мов, Навчально-науковий гуманітарний
інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала
Макарова (Україна, Миколаїв), lubov.ivanivna@gmail.com

Гарбар І. В.

старший викладач кафедри сучасних мов, Навчально-науковий гуманітарний
інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала
Макарова (Україна, Миколаїв), garbar.iv@i.ua

МОДУЛЬНЕ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

Проаналізовано сутність модульного навчання, яке застосовується для професійної підготовки фахівців у ВНЗ. Це активізує пізнавальну діяльність студентів у процесі оволодіння професійними науковими знаннями, вміннями і навичками.

Ключові слова: модуль, модульна система, дефініція, модульна організація, модульна основа.

Модульне навчання в первісному вигляді зародилося наприкінці 60-х років і швидко поширилося в англomовних країнах, передусім, в США, Англії та Канаді. Наразі накопичено достатній матеріал наукових відомостей з питань модульного навчання, аналізу яких присвячено даний огляд.

Теоретичні засади модульного навчання у вітчизняній науці розроблялися такими вченими як П. Третьяков, І. Сенновський, М. Лазарев, А. Алексюк, П. Юцявічене, П. Сікорський, В. Гараєв, С. Кашин, Ю. Тимофєєва, П. Кобрушко та ін.

Актуальність дослідження полягає у визначенні проблеми модульності навчання сучасними науковцями, її значимості в навчально-пізнавальній активності студентів.

Мета роботи: довести переваги модульного навчання, що дає гармонійний розвиток особистості студента.

Завдання дослідження:

- проаналізувати дефініцію «модуль»;
- окреслити цілі модульного навчання, визначити основні моменти методичного забезпечення модульного навчання.

В основу модульного навчання покладена така дефініція як «модуль». За словами П. Юцявічене визначення різних дослідників за одними позиціями збігалися, а за деякими вони мали суттєві відмінності. Так, у початковий період впровадження модульного навчання в освітню систему США і Англії поняття «модуль» представляв собою певний набір навчальних матеріалів, що ототожнювався з методом навчання «пакет». При подальшому розвитку модульного навчання в поняття «модуль» включається «вираз самостійної групи ідей (знань), які передаються через дидактичні канали відповідним природі знань» [7, с. 56].

У лекційному курсі А. Алексюк поняття «модуль» подає як формування самостійної планованої одиниці навчальної діяльності. Тієї ж точки зору дотримуються такі мовознавці як В. Гараєв, С. Куликов, Є. Дурко. Вони розглядають поняття «модуль» як загальну тему навчального курсу або актуальну наукову проблему [1, 2].

Надалі поняття «модуль» стає більш конкретним. Ю. В. Тимофєєва подає модуль як відносно самостійну частину певної системи, яка несе функціональне навантаження, що в навчанні відповідає дії, достатній для формування тих чи інших професійних знань і навичок майбутнього фахівця [6].

Модуль – це логічно завершена частина навчального матеріалу. Одні вважають його функціональним вузлом, який є основним засобом модульного навчання, закінченим блоком інформації. Інші вважають, що модулі – автономні порції навчального матеріалу. Отже, в поняття «модуль»

включаються певні частини навчальної програми курсів без відповідної конкретизації. Це може бути самостійна тема або розділ курсу, в якому розглядається одне фундаментальне поняття або група споріднених понять [1, 7].

Модуль характеризується цілісністю, відносною незалежністю, логічною завершеністю і гнучкістю структури змісту навчального матеріалу.

Мета модуля як структурної одиниці робочої програми дисципліни полягає у створенні умов для засвоєння студентами наукових знань, умінь і навичок, а також у формуванні професійних якостей, необхідних для майбутньої роботи фахівця. Завдання викладача – стимулювати навчально-пізнавальну активність студентів; надати можливість оволодіти професійними науковими знаннями, вміннями і навичками; створити умови для розвитку мислення, пам'яті, творчих здібностей студентів з урахуванням індивідуальних особливостей особистості.

Аналізуючи точки зору мовознавців, можна виявити відмінність у позначеннях проблеми модульності: модульне навчання – МН, модульна система навчання – МСН, модульна система вищої освіти – МСВО, рейтингова інтенсивна технологія модульного навчання – РІТМ, технологія модульного навчання – ТМН тощо.

Модульну систему вищої освіти Ю. Тимофєєва подає у вигляді «комплексу (банку) інформаційних і діяльнісних модулів». Крім базових модулів і спеціальних модулів може бути різна надлишкова інформація, в тому числі гуманітарна, соціологічна, економічна, екологічна, педагогічна, яка складе гуманітарну інформаційно-діялісну підмножину модулів (ГІДМ) [6, с. 121].

Модульне навчання формує навички самоосвіти: кожен студент досягає поставленої мети і може самостійно працювати із запропонованою йому індивідуальною навчальною програмою, що включає в себе цільовий план дій, банк інформації і методичне керівництво щодо досягнення поставлених дидактичних цілей.

У цьому ж контексті Є. Попов характеризує рейтингову інтенсивну технологію модульного навчання (РІТМ). Ця технологія активізує роботу і організацію індивідуальної роботи студентів у процесі звичайних групових

занять, підвищує творчий початок усіх учасників педагогічного процесу, максимально індивідуалізує навчання, забезпечує активізацію самостійної роботи студентів [4]. РІТМ забезпечує постійну самодіагностику, стимулювання якісної і ритмічної роботи студентів, а для викладача – безперервний контроль навчального процесу, діагностику поточного стану успішності з використанням рейтингової шкали оцінок.

Таким чином, модульне навчання є ефективним засобом індивідуалізації відносин викладача зі студентами. Функції педагога можуть варіювати від інформаційно-контролюючої до консультативно-координуючої [7; 55]. Функції викладача замінюються консультуванням та управлінням зі збереженням його провідної ролі в рамках суб'єкт-суб'єктних відносин у педагогічному процесі.

Аналізуючи результати дослідження модульного навчання, виявляємо широкий спектр цілей його впровадження в сучасну практику професійної освіти. У початковий період застосування модульного навчання – це принцип вираження самостійної групи ідей (знань). У процесі подальшого розвитку модульного навчання його цілі стали розглядатися значно ширше – це реалізація цього принципу як формування самостійної планованої одиниці навчальної діяльності, що допомагає досягти чітко визначених цілей [7, с. 56].

Модульна організація навчання передбачає істотне збільшення питомої ваги і значення самостійної роботи в навчальному процесі, що вимагає значного підвищення самостійності, ініціативи, творчості, соціально-професійної активності майбутніх фахівців. Це обумовлює необхідність реалізації нових методичних підходів до вирішення завдань педагогічного стимулювання навчальної активності студентів [1].

Якщо говорити про психологічне навантаження студентів, слід зазначити, що система навчання повинна бути заснована на розподілі досліджуваного матеріалу в модулі, на складанні заліку тільки тоді, коли студент вивчив матеріал і володіє ним, – це кардинальне вирішення проблеми стресів.

Мета модульної системи навчання – не тільки систематизація процесу вивчення дисципліни та контроль знань, а й можливість ранжирування всіх

студентів за ступенем освоєння ними програми курсу, які приносять в процес навчання елементи «змагання».

Модульна система навчання має значні переваги в плані активізації навчального процесу, стимулює систематичну роботу над навчальним матеріалом, змушує регулярно готувати не тільки практичну, але і лекційну частину курсу, що позитивно впливає на якість знань.

Конструкція навчального матеріалу забезпечує кожному студенту досягнення поставлених дидактичних завдань, має завершеність змісту навчального матеріалу в модулі і інтеграцію різних видів і форм навчання [3, 5].

Як підсумковий контроль В. Монахов, Є. Попов, П. Сікорський рекомендують використовувати рейтингову оцінку. Вона може включати в себе сумарну оцінку всіх модулів курсу, з яких наприкінці семестру виставляється підсумкова оцінка. На екзаменаційну сесію виходять лише студенти, які не встигають опанувати програму. У системі РІТМ рейтингова оцінка поширюється на ранжирування загального місця студента на факультеті з певними категоріями пільг. Рейтингова система зазначена у всіх дослідженнях, пов'язаних із застосуванням модульного навчання [3–5].

Важливим фактором у модульному навчанні є збільшення кількості контрольних перевірок протягом семестру, що, на нашу думку, сприяє регулярності роботи студентів з освоєння програмного матеріалу. Оперативність і гласність відображення результатів знижують вплив випадкових факторів на підсумковий результат [4, 5].

Таким чином, модульна система навчання – це сукупність педагогічних умов, що дозволяють кардинально поліпшити якість підготовки фахівців. Ці умови визначають підбір і компоновку на модульній основі змісту, форм, методів і засобів навчання, які забезпечують комфортні суб'єкт-суб'єктні відносини педагога і студентів у процесі досягнення ефективного результату в засвоєнні наукових знань і формуванні професійних якостей майбутніх фахівців.

Література

1. Алексюк, А. М. Педагогіка вищої школи. Курс лекцій: Модульне навчання : навч. посібник / А. М. Алексюк. – К. : ІСДО, 1993. – 220 с.
2. Гараев, В. М. Принципы модульного обучения / В. М. Гараев, С. И. Куликов, Е. М. Дурко // Вестн. высшей школы. – 1997. – № 8. – С. 30–33.
3. Педагогическая технология профессора Монахова / В. Н. Монахов // Успешное обучение : пед. вестн. Спец.вып. – 1997. – С. 8–15.
4. Попов, Е. И. Система РИТМ: принципы, организация, методическое содержание / Е. И. Попов // Высшее образование в России. – 1998. – № 4. – С. 109–115.
5. Сікорський, П. І. Кредитно-модульна технологія навчання : навч. посібник / П. І. Сікорський. – К. : Вид-во Європ.ун-ту, 2004. –126 с.
6. Тимофеева, Ю. Ф. Роль модульной системы высшего образования в формировании личности педагога-инженера / Ю. Ф. Тимофеева // Высшее образование в России. – 1999. – № 4. – С. 119–125.
7. Юцявичене, П. А. Теория и практика модульного обучения / П. А. Юцявичене // Сов. педагогика. – 1990. – № 1. – С. 55–60.

Reference

1. Aleksyuk A. M. Pedahohika vyshchoi shkoly. Kurs lektsii: Modulne navchannia: Navch. Posibnyk [Pedagogy of higher school. Lectures: Modular training. Tutorial]. Kyiv, ISDO Publ., 1993, 220 p.
2. Garaev V. M., Kulikov S. I., Durko Ye. M. Printsipy modulnogo obucheniya [Principles of modular training]. Vestnik vysshey shkoly [Announcer of higher school]. 1997. No 8. Pp. 30–33.
3. Monakhov V. N. Pedagogicheskaya tekhnologiya professora Monakhova [Teaching technology by professor Monakhov]. Pedagogicheskiy vestnik: Uspeshnoe obuchenie [The Pedagogical announcer: the Successful educating]. Spetsialnyy vypusk Publ., 1997. Pp. 8–15.
4. Popov Ye. I. Sistema RITM: printsipy, organizatsiya, metodicheskoe sodержanie [RITM system: principles, organization, methodical content]. Vysshee obrazovanie v Rossii [Higher education in Russia.]. 1998. No4.Pp. 109–115.

5. Sikorskyi P. I. Kredytno-modulna tekhnolohiia navchannia [ECTS learning technology]. Navch. posibnyk [Tutorial]. Kyiv, Vydavnytstvo Yevropeiskoho universytetu Publ., 2004, 126 p.

6. Timofeeva Yu. F. Rol modulnoy sistemy vysshego obrazovaniya v formirovanii lichnosti pedagoga-inzhenera [The role of the modular system of higher education in the formation of the personality of the teacher-engineer]. Vysshee obrazovanie v Rossii [Higher education in Russia]. 1999. No 4. Pp. 119–125.

7. Yutsyavichene P. A. Teoriya i praktika modulnogo obucheniya [Theory and practice of modular training]. Sov. Pedagogika [Soviet Pedagogy]. 1990. No 1. Pp. 55–60.

Garbar A. I., Senior Instructor of the Department of Modern Languages, Educational and Research Institute of Humanities of National University of Shipbuilding after Admiral Makarov (Ukraine, Mykolaiv), gar-bar@i.ua

Petrovich L. I., Senior Instructor of the Department of Modern Languages, Educational and Research Institute of Humanities of National University of Shipbuilding after Admiral Makarov (Ukraine, Mykolaiv), lubov.ivanivna@gmail.com

Garbar I. V., Senior Instructor of the Department of Modern Languages, Educational and Research Institute of Humanities of National University of Shipbuilding after Admiral Makarov (Ukraine, Mykolaiv), garbar.iv@i.ua

Modular training in vocational training

The essence of modular training which is applied in professional education in high school has been analyzed.

This activates the cognitive activity of the students while mastering professional scientific knowledge, skills and abilities.

Key words: module, a modular system, definition, modular organization, a modular basis.

Гарбар А. И., старший преподаватель кафедры современных языков, Учебно-научный гуманитарный институт Национального университета кораблестроения имени адмирала Макарова (Украина, Николаев), gar-bar@i.ua

Петрович Л. И., старший преподаватель кафедры современных языков, Учебно-научный гуманитарный институт Национального университета кораблестроения имени адмирала Макарова (Украина, Николаев), lubov.ivanivna@gmail.com

Гарбар И. В., старший преподаватель кафедры современных языков, Учебно-научный гуманитарный институт Национального университета кораблестроения имени адмирала Макарова (Украина, Николаев), garbar.iv@i.ua

Модульное обучение в процессе профессиональной подготовки специалистов

Проанализирована сущность модульного обучения, которое применяется при профессиональной подготовке специалистов в ВУЗе. Это активизирует познавательную деятельность студентов в процессе овладения профессиональными научными знаниями, умениями и навыками.

***Ключевые слова:** модуль, модульная система, дефиниция, модульная организация, модульная основа.*